

Joan Esculies Serrat

Escriptor i periodista, autor del llibre 'Un veí ben estrany'

“Vull fer reflexionar sobre els prejudicis al voltant de la immigració”

■ Acaba de publicar una novel·la en què convida a interrogar-se sobre un dels temes més controvertits de l'actualitat, la immigració

■ L'autor recupera el seu vessant d'escriptor de ficció, que no ha abandonat mai malgrat la dedicació dels darrers anys a l'assaig

Pere Bosch i Cuenca

Banyoles

En els darrers anys, Joan Esculies Serrat (Manresa, 1976) s'ha destacat com un historiador i periodista prolífic, amb nombroses col·laboracions a la premsa periòdica, participacions en tertúlies a la ràdio i la televisió i reconeguts llibres d'assaig, entre els quals destaquen les biografies de Josep Tarradellas i Ernest Lluch, caracteritzades per una metodologia rigorosa i una anàlisi crítica. Malgrat tot, es confessa un escriptor vocacional, que es va estrenar amb la novel·la *L'ocell de la pluja* (premi Ciutat d'Elx de narrativa, 2002) i que, des d'aleshores, no ha deixat d'escriure ficció. Ara, però, ha tornat a publicar una novel·la en què convida el lector a reflexionar sobre alguns temes ben actuals.

Durant molts anys l'hem vinculat a l'assaig històric. A partir d'ara, l'assaig passa a un segon terme?

Una vegada estic a la universitat, el que faig és publicar molts articles acadèmics. I, de fet, segueixo publicant-ne en revistes científiques, pràcticament quatre o cinc cada any. El que passa és que la majoria són en revistes en anglès. Però, és clar, aquests articles no tenen la transcendència pública dels llibres. Per tant, no vol dir que hagi abandonat l'assaig, sinó simplement el que he deixat de fer és fer tants llibres. Tot i això, el gener de l'any vinent sortirà un llibre dedicat a Estat Català que publicarà la Fundació Irla i en què fa bastants temps que treballo; i pot ser que abans de final d'any en surti un altre.

Durant tots aquests anys tenia molt clar que tornaria a publicar ficció?

Sí, el meu objectiu era fer ficció. I per això n'he continuat fent. Pràcticament cada dia he esgarapat una estona a la nit per escriure ficció, encara que sigui una pàgina. El que passa és que durant anys no ha aca-

bat de sortir el que jo voldria. Si tot va bé, el febrer que ve sortirà un altre llibre vinculat a aquesta novel·la que acaba de sortir. Es tracta d'una novel·la ambientada a la mateixa urbanització i que tindrà gairebé les mateixes pàgines. I que ens ajudarà a entendre una mica més aquest espai i les persones que hi viuen. Alguns personatges que apareixen a *Un veí ben estrany* tornaran a sortir, però no tindran el paper que tenen.

Aquesta dedicació a la història té algun reflex en el seu vessant com a escriptor?

El fet de fer assaig històric m'ha

El que procuro fer quan em poso a escriure una novel·la és tenir una visió més social de l'actualitat

ajudat a escriure millor sobre la vida de les persones, a saber retratar-les millor; i després també m'ha ajudat en el sentit que he conegut millor la història de Catalunya i les arrels de diferents processos migratoris. En aquest sentit, m'ha ajudat, perquè el que procuro fer quan em poso a escriure una novel·la és tenir una visió més social de l'actualitat. La temàtica és diferent, evidentment, però tampoc entenc que una cosa estigui tan separada de l'altra. Al contrari.

La seva novel·la cal situar-la en el terreny de la literatura social?

Fa temps vaig llegir *El gran Gatsby*, de Francis Scott Fitzgerald. De fet, és el llibre que he llegit més vegades a la meua vida. En el pròleg d'un edició anglesa que vaig comprar en un viatge a Nova York, un professor de la Universitat de Carolina del Sud,

Matthew J. Bruccoli, deixa anar una frase que diu exactament: “La gran ficció és gran història social.” El que ha de fer la novel·la és explicar-nos el món en què vivim. I això es pot fer de diferents maneres. Tu pots agafar una novel·la del George Orwell, com ara *Rebel·lió a la granja*, i fer que els porcs i els cavalls parlin, i també pots explicar la realitat que vius. El que penso és que la literatura catalana potser ha deixat d'explorar aquesta via. La literatura catalana acostuma a tenir massa núvols i no acaba d'explicar la realitat en què vivim. No ho estic criticant, perquè aquest tipus de literatura ha d'existir. Però no és el que m'interessa. A mi m'agrada la literatura de Philip Roth, per exemple, que el que fa és explicar diferents problemàtiques de l'Amèrica actual a partir dels seus personatges.

Quina és la principal diferència entre escriure assaig i ficció? La llibertat creativa?

La novel·la et permet dir coses que en un assaig no podries dir, perquè la novel·la pròpiament ho aguanta tot, en el sentit que tu pots fer dir al personatge qualsevol cosa, encara que sigui políticament molt incorrecte. I, en canvi, en un estudi biogràfic t'has de cenyir exactament al que diu la vida del personatge. En la investigació històrica d'alguna manera ho tens tot més pautat, perquè saps la informació que tens, saps exactament a on vas, perquè normalment el que fas és biografiar una persona morta, i per tant ja saps com va néixer, com va morir, en quin context social vivia... La diferència entre un bon historiador, diguem-ho, o un no tan bo és saber captar aquell personatge, és a dir, veure què és el que motiva la seva forma de pensar i d'actuar, què és el que el fa tirar endavant, què és el que el fa canviar de posició en un moment o altre. La visió que tenim dels personatges també canvia amb el pas del temps. No és el mateix escriure la biografia de Napoleó avui que fer-ho 100 anys enrere. Per una

L'interès per la ficció

Periodista? Historiador? Escriptor

Joan Esculies Serrat va néixer a Manresa el 1976. S'ha destacat com a autor d'un munt de biografies i estudis sobre el catalanisme, però la seva formació no és d'historiador. Tot i això, destaca: “El meu interès inicial sempre va ser escriptor de ficció.” Inicialment es va llicenciar en biologia amb la intenció de dedicar-se a la paleontologia; i fins i tot va fer el doctorat, però no en va continuar. Aleshores va decidir fer periodisme per posar-se a treballar, però va acabar a Londres fent un màster de nacionalisme. A Londres va prendre contacte amb el professor Enric Ucelay da Cal; i, quan va tornar, es va posar a fer la tesi doctoral sobre el president Josep Tarradellas (Proa, 2022). Empès per la seva vocació d'esdevenir professor universitari, ha anat publicant un munt de publicacions acadèmiques, d'articles científics; i també molt llibres, especialment biografies. En l'àmbit universitari, primer es va vincular a la Universitat Oberta de Catalunya i després, a la de Vic. Reconeix: “Ara la pressió per publicar és menor, en el sentit que és important fer currículum però ja no tinc la pressió que m'havia posat jo mateix en els darrers 10 anys.”